

Libellen fotograferen

© 2024-2025, Mark Overmars

Libellen zijn prachtige insecten om te fotograferen en in ons waterrijk landje kom je ze overal tegen. Maar het fotograferen van libellen is best een uitdaging. Het zijn erg actieve insecten. In dit artikel gaan we in op technieken om libellen en juffers op verschillende manieren op de foto te krijgen. Voor meer informatie, zie mijn nieuwe boek over het fotograferen van vlinders en libellen: <https://www.insectenfotograferen.nl/boeken>.

Er komen in Nederland ongeveer 70 soorten libellen voor waaronder 45 soorten echte libellen en 25 soorten juffers. De echte libellen zijn over het algemeen groter, ze hebben grote ogen die elkaar boven op de kop bijna raken, en in rust spreiden ze hun vleugels uit. Juffers zijn kleiner, hebben ronde ogen aan beide zijden van het lichaam en houden hun vleugels in rust langs het lichaam.

Deze grote keizerlibel zat aan de overkant van het water dus een lange lens was noodzakelijk. 400 mm, 1/350 s, f/8, ISO 400.

Apparatuur

Libellen zijn groot dus je hebt geen macrolens nodig om ze te fotograferen. Elke camera en lens is in principe geschikt. Maar het is vaak lastig om dicht bij libellen te komen. Ze zijn meestal erg alert en vliegen op als je in de buurt komt. Ook zitten libellen regelmatig in

Libellen fotograferen

bomen of op lastige te bereiken locaties, zoals rietstengels in het water. Je zult ze dus vaak van veraf moeten fotograferen, zoals bij bovenstaande foto van een grote keizerlibel.

Hiertoe kun je het beste een telelens gebruiken, en bij voorkeur een zoomlens. Bedenk wel dat de meeste telezoomlens zwaar zijn. Het is vrijwel onmogelijk om van een statief te werken, dus je loopt de hele tijd met deze zware lens in je handen. Dit kan erg vermoeiend worden en maakt het na een tijd lastiger om goed scherp te stellen. Let hierop als je een telelens aanschaft. Zorg voor een lens met goede beeldstabilisatie (dat hebben de meeste telelens wel) en goede automatische scherpstelling. Handmatig scherpstellen is bij een grote brandpuntsafstand erg lastig.

Voorbereiding

Hoewel er vanaf eind april tot september op heel veel plekken in Nederland libellen te vinden zijn is het toch de moeite waard om je enigszins voor te bereiden en uit te zoeken waar je het beste naartoe kunt gaan, zeker als je specifieke soorten libellen wilt fotograferen.

Libellen leven als larve in water en de volwassen insecten paren daar ook en leggen er hun eitjes. Plekken met water zijn dan ook de beste plaats om veel libellen te fotograferen maar libellen zijn goede vliegers en sommige soorten trekken ver van het water vandaan om sterker te worden voordat ze terugkeren om te paren.

De juiste periode en locatie zijn dus van belang. Veel van deze informatie kun je vinden op de [website van de Vlinderstichting](#). Een andere hele nuttige website is www.waarneming.nl. Hier vind je informatie over ontzettend veel waarnemingen van verschillende organismen in Nederland.

Op pad gaan

Libellen zie je eigenlijk alleen vliegen als het een beetje warm is en de zon regelmatig schijnt. Op andere momenten zijn ze er wel maar dan zitten ze verstopt. Als je ze kunt vinden kun je ze redelijk makkelijk fotograferen maar het is vaak erg frustrerend als je niets vindt.

Ikzelf ga er meestal in de middag op uit. Dan zijn de libellen erg actief. Dat heeft als voordeel dat je er veel ziet rondvliegen, maar als nadeel dat ze vaak niet stilzitten. Toch vind ik dat prettiger. Ik blijf de libellen gewoon lange tijd volgen en meestal komt er wel een moment waarop ze even uit willen rusten of een prooi gevangen hebben en deze ergens op gaan eten. Andere libellen zitten gewoon lekker in de zon of observeren de omgeving vanaf een uitkijk punt. Deze zijn veel makkelijker te fotograferen.

Een bruinrode heidelibbel op een hoog uitkijkpunt. 100 mm, 1/125 s, f/8, ISO 160, focus stacked.

Het fotograferen

Als een libel eenmaal stilzit kun je hem het beste eerst vanaf een grote afstand fotograferen. Gebruik de grootste brandpuntsafstand van je lens. Kies een redelijke korte sluitertijd want zelfs met goede beeldstabilisatie treedt er al snel bewegingsonscherpte op, vooral als gevolg van wind of bewegingen van het insect. Ik gebruik meestal 1/350 s bij 400 mm brandpuntsafstand. Dat blijkt goed te werken. Daarna kun je langzaam dichterbij komen en foto's blijven maken, in de hoop dat de libel blijft zitten. Beweeg niet recht op het insect af maar beweeg onder een hoek, dan is de kans groter dat hij blijft zitten.

Ik gebruik altijd continue automatische scherpstelling met het kleinste scherpstelpunt, zonder het volgen van objecten. Je kunt het scherpstelpunt dan op de kop/ogen van de libel richten, wat normaal gesproken de belangrijkste positie is om perfect scherp te krijgen. Alleen als ik vliegende libellen probeer te fotograferen gebruik ik een veel groter scherpstelgebied en gebruik ik automatisch scherpstellen op dieren en het volgen van het onderwerp.

Libellen fotograferen

Een vuurlibel probeert een andere libel weg te jagen. Een dergelijke actiefoto is heel lastig scherp te krijgen. 400 mm, 1/350 s, f/8, ISO 320.

Ik gebruik meestal een diafragma van f/8. Als je de libel onder een hoek fotografeert en het insect inclusief de vleugels volledig scherp wilt krijgen heb je een kleiner diafragma nodig van bijvoorbeeld f/13 of f/16, maar dan moet je wel voldoende licht hebben. Eventueel kun je focus stacking gebruiken, zoals beschreven in week 16 in het insecten fotografie boek.

De ISO-waarde zet ik altijd op automatisch, dus de camera bepaalt deze voor een juiste belichting. Als het insect in de zon zit werkt dit prima en blijft de ISO-waarde meestal beperkt tot 400. Maar in de schaduw kan de waarde flink oplopen, soms tot wel 2000. Gelukkig werkt ruisonderdrukking tegenwoordig zo goed dat dit nog steeds geen probleem is.

Juffers fotograferen

Juffers gedragen zich heel anders dan echte libellen. Ze zitten vaak stil op bladeren, riet, of gras. En als ze vliegen leggen ze meestal maar korte stukjes af. Als je langzaam beweegt kun je ze van dichtbij benaderen. Voor het fotograferen van juffers is dan ook meestal geen telelens nodig. Juffers zijn een stuk eenvoudiger te fotograferen dan de meeste echte libellen.

Juffers houden in rust de vleugels langs het lichaam. Dit betekent dat als je vanaf de zijkant fotografeert het hele insect op dezelfde afstand van de camera ligt en daarmee eenvoudig volledig scherp is te krijgen. Het geeft echter niet altijd de interessantste foto. Bij een

Libellen fotograferen

(kleine) hoek van voren kun je de kop en een deel van de vleugels nog wel scherp krijgen. Dat de vleugels en het lijf naar achteren toe onscherper worden is vaak alleen maar mooi omdat er dan diepte in de foto ontstaat, zoals in onderstaande afbeelding van een weidebeekjuffer in mijn tuin.

Een foto van een weidebeekjuffer onder een kleine hoek van voren. 100 mm-macrolens, 1/320 s, f/13, ISO 400, flitser.

Compositie

Een mooie compositie maakt of breekt een foto. Bij libellen is het niet eenvoudig een goede compositie te krijgen. Vaak ben je al blij dat je het insect scherp weet te fotograferen voordat het wegvliegt.

Libellen zitten vaak tussen riet of gras. Dit leidt tot onrustige foto's. Voor een rustige foto wil je dat er een goede scheiding is tussen het insect en de achtergrond. Probeer hierop te letten als je fotografeert. Probeer de hoek zodanig te kiezen dat de achtergrond verder weg is en er geen stengels in de weg zitten. Vaak moet je hiervoor op je knieën. Gebruik een open diafragma en een grote brandpuntsafstand.

Libellen fotograferen

Een grote roodoogjuffer tegen een rustige, vage achtergrond. 280 mm, 1/320 s, f/8, ISO 250, invulflits.

Je kunt libellen uit verschillende richtingen fotograferen. Echte libellen die met hun vleugels open zitten worden vaak recht van boven gefotografeerd, maar dat kan een beetje saaie foto opleveren. Foto's vanaf de zijkant werken vaak beter bij juffers dan bij echte libellen. Bij echte libellen zitten de vleugels vaak in de weg. Een foto schuin van voren is juist wel weer mooi omdat je dan de kop goed kunt zien. Maar, als het lukt, is het ook interessant om een foto recht van voren te nemen. Het insect kijkt je dan aan en je ziet de ogen en kop, zoals bijvoorbeeld in onderstaande foto van een vuurjuffer.

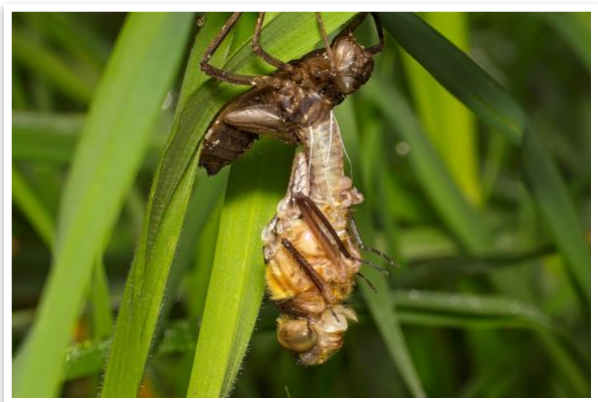
Libellen fotograferen

Een foto recht van voren laat de prachtige kop van deze vurjuffer goed zien. 400 mm, 1/350 s, f/9.5, ISO 320.

Uitsluitende libellen

Libellen leven het grootste deel van hun leven als larven in het water. Maar op een gegeven moment komen de larven uit het water, zetten zich vast op een stengel of tak, en langzaam kruipt de volwassen libel uit de huid van de larve. Dit duurt best wel een tijd. De twee onderstaande foto's tonen dit proces. In de linker foto is de volwassen libel net met zijn kop uit de huid gekomen. In de rechterfoto is er al een veel groter deel zichtbaar. De witte draadjes zorgen dat de libel niet valt.

Een uitsluitende smaragdlibel. Beide foto's 100 mm-macrolens, 1/320 s, f/13, ISO 200, flitser.

Libellen fotograferen

In de rechter foto kun je de minuscule vleugeltjes op de bovenkant van zijn lichaam zien. Als de libel eenmaal uit de larvehuid is gekropen pompt hij deze vleugels op en verlengt het achterlijf zich. Dit hele proces duurt een paar uur. Daarna kan de libel pas vliegen.

Om uitsluitende libellen te fotograferen moet je op het juiste moment op de juiste plek zijn. De juiste plek is langs de oever van water waar veel libellen voorkomen. Kijk goed of je hier (lege) larvehuidjes ziet. Dan ben je op de goede plek. Kies een dag aan het begin van een warme periode. Ga in de ochtend kijken. Aangezien het hele proces lang duurt kruipen de larven in de ochtend uit het water en zoeken een plekje. Dit kan overigens best wel een eind van het water zijn. Sommige larven kruipen zelfs in bomen.

Parende libellen

Als libellen paren vormen ze een zogenaamd paringsrad dat soms de vorm van een hart heeft. Dit kan een hele tijd duren dus het geeft je veel mogelijkheden om de parende libellen te fotograferen. Ze kunnen nog steeds vliegen maar meestal gaan ze ergens zitten. Je kunt ze dan voorzichtig benaderen, maar ze zijn nog steeds alert dus beweeg heel langzaam en gebruik een telelens om van voldoende afstand te fotograferen.

Een uitdaging is om beide libellen scherp in beeld te krijgen. Dit werk het beste als je op gelijke hoogte met de libellen komt en zorgt dat beide partners zich precies op dezelfde afstand van de camera bevinden.

Twee parende gewone oeverlibellen. 400 mm, 1/320 s, f/8, ISO 200, invulflitser.

Dit hoofdstuk is een aanvulling op mijn boek [Focus op Fotografie: Insecten Fotograferen](#), uitgegeven door van Duuren Media.

Veel meer informatie over het fotograferen van vlinders en libellen vind je in mijn nieuwe boek [Focus op Fotografie: Vlinders en Libellen Fotograferen](#), eveneens uitgegeven door van Duuren Media.